THE DAILY HEBREW & JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
251 - 253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ontario
January 22nd, 1913.

די ענדערונגען אין דער קאנאדער קאנסטיטוציע

דאס וואס די "דעלקלערייסאן אף אינדיפענדענס" אין פאר די פאראייניגטע שטאאטען, איז פאר קאנאדע דער בריטיש נארט אמעריקען עקט", האט לעצטע איז קאנאדעס קאנסטיטוציע, לויט וועלכען דאס גאנצע לעבען פונ'ם לאנד ווערט רעגולירט.

לויט דעם "בריטיש נארט אמעריקען עקט", איז דער קאנאדער פארלאמענט אונטערוואָרפען אין פיעלעס צום ענגלישען האוז אף קאמענס. אמת עס פאסירט ניט, אדער האט דערווייל ניט פאסירט, אבער דער ענגלישער פארלאמענט, ווען ער וויל נאר, האט דאס רעכט צוריקצוווייזען געוויסע געזעצען, וואס אונזער קאנאדער פארלאמענט נעהמט אן, אין געוויסע פאלען, קענען די באשליסען פון אונזער פארלאמענט ערשט ווערען געזעצען נאר דאן, ווען זיי ווערען גוט געהייסען פון ענגלאנד.

דער "בריטיש נארטה אמעריקען עקט" איז צוזאמענגעשטעלט געווארען מיט יאהרען צוריק, ווען עס איז פארגעקומען די קאנפעדעראציע פון אלע קאנאדער פראווינצען, ווען קאנאדע איז פאקטיש נאך געווען א קאלאניע אין פילען זין פון וואָרט, און פארשטעהט זיך אז אלס אזעלכע האט מען געזוכט צו האבען אין דער "מיטערלאנד" וואס מעהר קאנטראל אבער איהר.

מיט'ן לויף פון יאהרען אבער, איז קאנאדע אלץ מעהר ענטוויקעלט געווארען, זיך אויסגעברייט אין אלע הינזיכטען, און פיהלט אז זי קען שוין שטעהן אויף אייגענע פיס, און אלס דערוואקסענע וויל זי זיין אהן שום קאנטראל איבער זיך, וועלכעס איז אפטמאהל א שטערונג צו דער ענטוויקלונג.

און דאס האט געטריבען דערצו, אז איבערן לאנד זאל ענט־שטעהן א באוועגונג, וואס פארערט אז דער "בריטיש נארט אמעריקען עקט" זאל אמענדירט און אויסגעבעסערט ווערען, אזוי אז די קאנטראל זאל פארקלענערט ווערען.

די באוועגונג איז לעצטענס געווארען אזוי בעדייטענד, אז אין קאנאדער פארלאמענט גרייט מען זיך דורכצופירען דיעזע אמענדמענטס, וועלכע מען וועט פארלאנגען אלס איינגעסערונגען, און פון דער צייט יעצטיגער ריין אקאדעמישער פראגע איז געווארען א פראקטישער פאר־לאנג.

אין אינטערעסאנט איז די זאך מיט דעם, וואס אין לאנד איז כמעט קיין געגנערשאפט ניטא צו דער פאדערונג, אז די קאנאדער קאנסטי־טוציע זאל אויסגעבעסערט ווערען, אין זאל זיך באפרייען פון אימפע־ריאליסטישען קאנטראל, אין זאל זיך שטעהען אויף דער שפיצע פון אונזער פעדעראלער פאליטיק, סיי די וועלכע באשעפטיגען זיך מיט דער פראווינציעלער פאליטיק אין די פארשיעדענע קאנאדער פראווינצען, אלע זענען זיי פאר דעם, אז דער "בריטיש נארטה אמעריקען עקט" זאל אויסגעבעסערט ווערען.

ניט לאנג צוריק האט מען זיך געווענדעט מיט אן אנפראגע צו די אטארני דזשענעראלס פון די פארשיעדענע פראווינצען, וואס זיי דענ־קען וועגען אזא פארלאנג, און אלע האבען זיי געענטפערט פאזיטיוו.

די אטארני דזשענעראלס, וועמענס אייפגאבע עס איז אכטונג צו געבען אויף די געזעצען, צוגעהען זיך אין זייערע ענטפערס נאר אין די דעטאלען און אין די פארמען, ווי אזוי עס זאל דורכגעפיהרט ווערען, אלע אבער גיבען זיי צו, אז דאס נייע לעבען פאדערט נייע באדינגונגען.

אין דער פרעסע און אין די געזעצגעבענדע רעגירונגס קרייזען — איבעראל הערט זיך דיעזער פארלאנג, און מען מעג זיך דארום ריכטען, אז נאר אין גיכען זאלען מיר האבען ענדערונגען אין דער קאנאדער קאנסטיטוציע.

דער ענגלישער פארלאמענט, וועלכער וועט דארפען דיעזע אויס־בעסערונגען גוט הייסען, אפזאגענדיג זיך אליין טיילווייז פון זיין רעכט אין יוריסדיקציע, וועט זיכער ניט וואגען ניט גוט צו הייסען עס, אין געהן געגען דער הערשענדער שטימונג איבערן לאנד, פאר וועניגען קאנטראל און מעהר פרייהייט.

פארוואס שווייגען די ציון פיהרער

פרינץ פייזאל, וועלכער פארנעהמט יעצט דעם גאנצען צענטער בנוגע דעם שלום מיט דער טערקיי, און דעם גורל פון קליין אזיע, האלט אין איין געבען אינטערוויוס, ערקלערהרענדיג די אורזאכען וועלכע האבען איהם געטריבען צו דעם, אז ער זאל זיך לאזען קרוינען אלס קעניג פון סיריען פאלעסטינא אריינגערעכענט.

ערשט די טעג האט ער ווידער גערעדט פאר א פארשטעהער פון א פראנצויזישער צייטונג, אויסדריקענדיג זיך, אז ציון מוז ארונטער־גענומען ווערען פון דער מאפע, און אז אויף דער לאנד־קארטע דארף זיין נאר איין גרייסע פאראייניגטע סיריען.

און עס שטעלט זיך די פראגע פארוואס שווייגען די ציון פיהרער? האבען דיי בריטע פאלקס־שיכטען ניט קיין רעכט צו וויסען אלס וואס עס קומט פאר ארום דער ארץ ישראל זאך?

דער אנטיסעמיטיזם פון דער דייטשער רעאקציע

פון דר. א. מארגאלין

אין צוזאמענהאנג מיט דער דייט־שער רעוואלוציע און קאנטר - רעוואָ־לוציאנער פארזוכען פון דער יונקערי־שער רעאקציע, האט דער אלטער "קלא־סישער" טעארעטישער אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד אנגענומען אן אויסער־געוועהנליך אקטיווען און פאנאטישען כאראקטער.

אפילו עבערטס - קאבינעט, באַ־שטעהענד על פי רוב פון מאיאריטעט - סאציאליסטען, האט זיך ניט געקענט באפרייען פון אנטי־אידישע פאראורטיי־לע און ארויסטרעטונגען און פון א רעפ־רעסיווער פאליטיק געגען די איינגעוואנ־דערטע אידען פון די פוליש - אקופירטע געגענדען.

דער מיניסטער היינע, וועלכער איז אליין א רענעגאט מורע - אברהם, האט פארלאנגט עטליכע מאל אין קאבינעט צו איינטערנירען געוויסע קאטעגאריעס פרעמדע אידען אדער אויסווייזען זיי פון לאנד פאר זייער שעדליכקייט.

די זעלבע פאליטיק האט אויך פאר־פאלגט דער לעצטער בייערישער פרע־מיער - מיניסטער.

א וואקעלדיגע רעטירונג פון אונטערראכטע דעניערונג, ווי עבערט'ס קאבינעט, אויס פורא פאר לינקע אפאזיציע פון איין זייט, און פאר די אינצופרידענע מאנארכיסטיש - אנטיסע־מיטישע קליקעס פון דער צווייטער זייט, האט נור געהעמט אויפהאלטען איהר פרעסטיזש הויך א פאליטיק פון קאמפ־רומיסען און קאנצעסיעס מיט די רע־עקציאנער - נעשטימטע עלעמענטען פון לאנד. אום צו פארהינדערן דעם כא־וואסטזין פון די רעוואלוציאנערע מא־סען און אפווענדען זייער אויסמערקזאמ־קייט פון זייערע אמת'ע קאמפס - ציע־לען און עקאנאמישע אינטערעסען, האט די רעניערונג, אזוי ווי עס פראקטיצי־רען איצט אין אייסלאנד מאנכע רעש־טען פון דער רוסישער "קאדעטישער" פארטיי — א לא מאקלאקאנו — זוכט א שעיר לעזאזל פאר'ן אינצופריעדענעם פאלק, וועלכער האט פריהער אדער שפעטער געמוזט רעאגירען אויף די פא־ליטישע אז ווירטשאפטליכע מיסשטענ־דע פון לאנד.

אזוי זיינען די פרעמדע עלעמענטען, מיט דעם זענען פון די שטאאטסלייט, געשטעמפעלט געווארען פון דער דייט־שער רעאקציע, אלס דער מקור פון פא־ליטישען כאאס און פון אונגעהייערען עקאנאמישען קריזיס אין דייטשלאנד. מיט דער אנקוקפס פון די פאן - דער־גאלצ'עס "באלטישע" טרופען אין לאנד, וועלכע האבען דירכגעפיהרט קאפ - ליעט־וויצ'עס "קורד'עטא". האט די יונקערי־שע רעאקציע אויפגעהויבען דעם קאפ און האט אויף א ברומאלען ציניש־שען אופן נעגינמען פרעדיגען דעם אקטיווען אנטי־סעמיטיזם און אפאלאריזירען די אינו־ניגע בלבולים אויף אידען. אז די לעצ־טע זיינען שפייז - ספעקולאנטען, די פאראורזאכער פון הונגער און יקרות און די עקספלואטאטארען פון די לויידענדע דייטשע מאסען . . .

גלייך האבען זיך אנגעהויבען "אפי־ציעלע" אידען - פארפאלגונגען, קאנ־פיסקאציעס פון אידישע פארמענענס, פון אידישע שפייז - פראדוקטען, ארעס־טען און ארויסשיקונגען פון "פרעמדע" א. א. וו.

דאס באלטישע מיליטער, די גע־טרייסטע "שותפים" פון דער רוסישער רעאקציע, האבען זיך אויסגעצייכענט אויף דעם געבעט פון אידען - פארפאל־גונגען מיט א באזונדער ענערגיע און פאנאטיזם. זיי האבען גענומען איינפאר פראקטיצירען די פאזאנטע צאריסטישע פאנראם עקסצעסען און די פוילישע אי־בערפאלען אויף די אידען אין די גא־סען; פון עפענטליכער אנטיסעמיטי־שער פראפאגאנדא אונטער'ן פרייען הי־מעל איז שוין אפגערעדט.

אין דייטשלאנד, נאטירליך, קען דאס אידענטיינדליכע אינטאציע האבען א פיעל פרוכטבארערען באדען ווי אין רוסלאנד. דער המון, וועלכער איז יאהרען - לאנג ערציעהן געווארען אויף שטעפער'ס קירכען - פראפאגאנדא, אויף די נייסטיגע נאהרונג פון דער "שטאאטס־בירגער - צייטונג" און "קרייצ - צייט־טונג" און זיין אויף דער פינסטערער פרייסי־שער פאליציי - פאליטיק פון פרעמד־דענהאס, בילדעט זעהר א האנקבארעם "אויידיטאריום" און א גוטע לאקאלע דיספאזיציע פאר אידענפיינדליכע "אי־דעען". ווען א דייטשער "טראצקי", למשל, זאל זיך אפזוכען. אלס אנפיה־רער פון דער "רייטער - רעוואליציע" און זאל געשטעמפעלט ווערען דורך די דייטשע קאנטר - רעוואלוציאנערען, אלס צוישטערער פון פאטערלאנד, וואלט אזא טאטזאכע געווען גענוג אויפצורייצען דעם הונגעריגען דייטשען "פעבעל" (מאב) געגען גאנצען אידענטום, בכלל און אריינצורופען די שווערערליכסטע פאגראמען.

ווהרערנר און רוסלאנד איז דער אנטיסעמיטיזם געווען על פי רוב אן אפיציעלע פאליטיק איז ער איז די ני־דעריגע שיכטען פון דייטשען פאלק מעהר א מאסען פסיכאז. — א פראדוקט פון דער דייטשער "טרעיטשקע - קול־טור", פון דער גייסטליכקייט, פון דער געלער פרעסע און פון מינדליכער אקא־דעמיש - לינקערישער אגיטאציע — מיט איין וואָרט א פראגראם - פונקט אין פאליטישען און סאציאלען, קולטו־רעלען, מיליטערישען און ווירטשאפט־ליכען לעבען פון די הערשענדע קלא־סע, א ליעד — אין וועלכען די מאסע איז איינגעוויעגט געווארען פאר דורות לאנג.

ווען די גאנצע פאליטישע סיסטעם פון דייטשלאנד מיט די רעשטען פון דער בלוט - אריסטאקראטיש - פעאדא־לער רעגירונג (גרונדבעזיצערטום) זאל אפגעשאפט ווערען צוזאמען מיט'ן מיליי־טאריזם, וועט דער געזעלשאפטליכער אנטיסעמיטיזם באדייטענד אפגעשוואכט ווערען, ווייל זיין יניקה, די רעאקצי־אנערע יונקערישע קוועלע, וועט זיך אויסשעפען.

אבער פארשווינדען אין גאנצען וועט דער אידענהאס אין דייטשלאנד אזוי ניט ניט. די פריישע פאליציי־אישע "טערמינאלאניע" פון פרעמדע־האס, די פאלקס - אויסדריק, ווי "לעפסטיג אויסלענדער", "אומשטירצ־לער" און "פלאניע" (פרעמדער), וועל־כע זיינען איינגעזוגען אין מארך און קנאכען פון דייטשע המון, וועלען נאך יאהרען לאנג טעראריזירען דאס דייט־שע אידענטום, וועלכעס איז בטבע, ווי אידען פון א נאס יאהר אין פאליי־טישען זינן נאנץ ביזגערליך און האלב־קאסטרוואטיוו געזאגט אין פון ראדי־קאלע באוועגונגען זעהר ווייט.

ביי'ם אויסבריך פון דער מלחמה האבען די דייטשע אידען דעמאנסטרירט זייער פאטריאטיזם מיט זייער נייסט און זייער האנדלונג אזוי בולט און שטארק, אז זיי זיינען אפילו פון זייערע פאר־ביסענטע נאציאנאלע פיינד און אנטי־סעמיטישע מיטבירגער געלייבט געווארען פאר זייער ווירדיגער האלטונג און זיי־ערע מעשים.

נאך דייטשלאנד'ס מפלה האט דער אידענהאס ווידער ערויאכט. אין אלע רעוואליציאנערע לענדער. וועלכע לעבען אויבער פאליטישע און עקאנאמישע קרי־זיסען, ווערען אידען באשולדיגט די ערשטע אין אלע אומגליקען אין מיסשטענ־דע.

אצונד שפעלט זיך אף דערזעלבער סאציאלער פראגע אויך אין דייטש־לאנד, און ער קען, אין פאל פון א צווייטען טריאומף פון דער רעאקציע און יונקערטום, אנגעהמען אזא ווייל־דע עקסצענטרישע פארם ווי אין פוילען, רומענען און אונגארן. נור א פוילשטענ־דיגער זיעג פון אמת'ען רעוואלוציאנערען נעדאנק איבער דעם צובושעוועטען פע־אדאליזם, א טריאומף פון דער ראדיקא־לער באוועגונג איבער דער מאנארכיס־טישער און אימפעריאליסטישער רעמא־גאנע אין עריאבענדען דייטשען פאלק, קען מיט דער צייט אפווישען אויך דעם מראדיציאנאלען פינסטערען אנטיסעמי־טיזם פון דער קולטורעלער דייטשער נעגיעשאפט.

בריעף פון אונזערע לעזער

(ענטפערס צו דער פראגע זאל דער טשעק אנגענומען ווערען אדער ניט?)

ווערטער הער רעדאקטאר!

איך גלייב אז דער אונטערשרייבער פונ'ם טשעק האט גאר ניט געדענקט אזוי ווי עס דענקען פיעלע פון אחינו בני ישראל וועלכע פשט'לען זיך איבער דעם טשעק.

דער פרומער קריסט האט געוויס גע־גלייבט אז ער טוט א גוטע זאך. אוועק־שטעלענדיג יעזוסעס נאמען אים מען זאל איהם שפעטער אנאנסירען.

איך גלוב אז מען דארף זעהן באקומען די הילף פון די קריסטען פונקט ווי די אידען אום צו מאכען דעם קאמפיין פאר אן ערפאלג.

פשטלען זיך אין איבעריג.

אייער לעזער
מיטשעל טישלער,
רושארוויס סטריט.

דער אידישער חורבן אין אוקראינא

אוורוטש — די ממשלה פון אטאמאן קאזיר זירקא.

לויט א באשלוס פון דער דעלע־גירטען - קאנפערענץ פון סקאנדינאוויי־שען אידישען צענטראל - הילפסקאמי־טעט האט דער דאזיגער קאמיטעט באַ־שטימט א געוויסע סומע פאר'ן פאר־לאג "יודעא" (שטאלהאלם) אויף ארויסצוגעבען א בוך איבער די אידען־פאגראמען אין אוקראינע. פון דעם בוך, וואס געפינט זיך שוין אין דרוק וואס וועט ערשיינען אונטער'ן טיטעל "דער אידישער חורבן אין אוקראינע" ברענגט די "פאלקסהילף" פאלגענדע שילדערונג וועגען די געשעהענישען אין אוורוטש, לויט א באריכט פון ה. א. גיללערסאן פארטרעטער פון צענטראלען אידישען הילפסקאמיטעט אין אוקראינע.

"אוורוטש איז אן אויזזדנע שטאט אין וואליניער גובערניע מיט א באפעל־קערונג פון אן ערך 10 טויזענט מענ־שען. מעהר ווי צוויי דריטעל דערפון זענען אידען. די אידישע באפעלקע־רונגהאט זיך ס'רוב נישט געמישט אין פאליטיק; קיין חשוב'ע רעוואלוציאנע־רען האט זי פון זיך נישט ארויסגעגעבען. אין דער תקופה פון די צארישע פאגראם מען האט אוורוטש וועניג געליטען".

"דער ערשטער פאגראם אין אוו־רוטש איז פארגעקומען אין חודש דע־צעבער 1917, אין דער צייט פון דער ערשטער ראדע. די פוילישע פריצים, וועלכע האבען געוואוינט אין שטאדט און אינ'ם אויעזד, ווי אויך די געווע־זענע צארישע טשינאוניקעס, וועלכע זענען אין הארצען געבליבען געטריי די טראדיציעס פון דער צארישער פאלי־טיק, האבען ווי דער שטיינער אין אומעטום געזייהט מחלקת און געוועקט א שנאה צו אידען דורכדעם וואס זיי האבען ארויסגעלאזט א קלאנג, אז די אידען זענען שולדיג אין דעם יקרות אוב־טער דער השפעה פון דער דאזיגער אני־מאציע האט דער 165-טער אוקראיני־שער פאלק, וועלכער אין דאמאלסט געשטאנען אין אוורוטש בשעת דער דע־מאביליזאציע אין דעם חודש דעצעמ־בער פונ'ם יאהר 1917, אנגעהויבען ראבעווען אידישע געשעפטען און א תל מאכען פון די סחורות. די פויערים פון די ארומיגע דערפער זענען געקומען צו־פאהרען אויף פוהרעוואגען אוועקגעפיהרט מיט זיך אלץ וואס איז נאך נאנץ גע־בליבען פון דעם חורבן. אגב האט אויך די ארטיגע פויערשע באפעלקערונג דאס אייגענע געטאן. גערעבעוועט האט מען נאר אידישע געשעפטען. אידישע וואר־נונגען האבען קיין שאדען נישט גע־ליטען."

"אונטער דעם העטמאן זענען פאנ־ראמען בכלל נישט פארגעקומען. די ממשלה פון דעם העטמאן איז אין תוך גערעדט, געווען א ממשלה פון רעס־טאוראציע ד. ה. זי האט זיך געסטאַ־רעט איפצהויבען דעם אלטן רעזשים; זי האט געטראָגען בכלל א צארישע כאראקטער. אבער דער דאזיגער כאַ־ראקטער האט זיך געביטען לויט די פאר־שידענע תנאים פון דעם פאליטישען מא־מענט. און ווען דער פאליטישער מא־מענט האט עס געפאדערט, האט דער צארישער כאראקטער אנגענומען א שטארק אנטעשוואכטע פארם. קיין העטמאן - אנטמאציע איז אינטער דעם העטמאן נישט געווען אבער אנטיסעמי־טישע פראפאגאנדע האט אייך נישט גע־פעהלט. אגב איז פון זשיטאמיר אנגע־קומען אין אוקראינע